

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 1 februari 2019**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 1 februari 2019

STATEN (provinciale)

Installatie van de commissaris van de Koning, de heer mr. J.H. Oosters.

Presentielijst vergadering 1 februari 2019

Voorzitter:	drs. C. de Kruijf, waarnemend voorzitter mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	mevr mr. C.A. Peters
VVD	B.M.H. de Brey, Doorn J.J. van Doesburgh-Ferweda, Stichtse Vecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude mevr. J.A. Godschalx-Dekker, Woerden drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein drs. R.C. te Velde, Maarn
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn M.J. de Droog Msc RA, Utrecht mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik S. Kraaijeveld, Utrecht P.D. Overkleef, Utrecht
CDA	mevr. A.M. Schneiders, Utrecht ing. D.G. Boswijk, Wilnis mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik W.G.J. Wijntjes, Nieuwegein
PvdA	drs. C. de Kruijf, Leusden H.M. Lejeune-Koster, Linschoten ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort H.O. Suna, Soest
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein H. Toutouh, Nieuwegein
GroenLinks	mevr. A.C. Boelhouver, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg W. van der Steeg, De Meern
SGP	B.C. van den Dikkenberg, Elst P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven (GroenLinks) M.H.O. Boer, Bilthoven (SP) mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht (VVD) J.M.W. Jansen, Baarn (CDA) mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. D.D. Straat, Zaanstad

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering. Van harte welkom bij deze buitengewone statenvergadering ter ere van de installatie van Hans Oosters als commissaris van de Koning in Utrecht. Dat is een bijzondere gebeurtenis die een bijzondere statenvergadering waardig is.

Welkom aan u allen en in het bijzonder aan Hans Oosters, zijn echtgenote, zijn kinderen, overige familieleden, vrienden en kennissen. Vannacht om 0.00 uur werd Hans commissaris van deze mooie provincie. Formeel ben jij onze 23ste commissaris. Er is wat discussie over het aantal, maar er hangen 22 portretten in de galerij achter mij. Daarom ga ik ervan uit dat jij de drieëntwintigste commissaris bent. In de galerij kun je al jouw 22 illustere voorgangers bekijken als je in een moment van contemplatie de rust zoekt voor een moeilijke vergadering. De eerste commissaris werd bevestigd in 1814. Dat duidt op een enorme bestuurlijke stabiliteit. Jij weet welke taak jou daarmee opgedragen zal worden.

Een speciaal welkom aan de aanwezige oud-bestuurders van deze provincie, de collega-bestuurders uit andere provincies, bestuurders van waterschappen, gemeenten en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Alle overige aanwezigen heet ik eveneens van harte welkom.

Wij hebben vanmiddag een programma dat het volgende verloop zal hebben. Als eerste zal de griffier de aanstellingsbrief van Hans Oosters voorlezen. Daarna volgt een aantal sprekers en aan het eind zal Hans Oosters reageren. Dan zal het ongeveer 15.00 uur/15.15 uur zijn. Daarna is er een receptie in de foyer waar u de heer Oosters en zijn familie persoonlijk kunt feliciteren.

Als eerste geef ik het woord aan de griffier Karin Peters, voor het voorlezen van de aanstellingsbrief.

Installatie van de commissaris van de Koning, de heer mr. J.H. Oosters.

Mevrouw PETERS (griffier): Mijnheer de voorzitter!

"Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje;
Op voordacht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 19 oktober 2018;
Gelet op artikel 61 van de Provinciewet hebben goed gevonden en verstaan met ingang van 1 februari 2019 te benoemen tot commissaris van de Koning in de provincie Utrecht de heer mr. J.H. Oosters.
Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is belast met de uitvoering van dit besluit."

Getekend door Koning Willem-Alexander te Wassenaar op 28 oktober 2018 en medeondertekend door Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Ollongren.

De VOORZITTER: Dank voor het voorlezen. Dan gaan wij naar de eerste spreker, de lococommissaris van deze provincie, de heer Dennis Straat. Hij zal het woord voeren namens het college.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Geachte commissaris van de Koning, beste Hans, hoe voelt het om met 'commissaris van de Koning' aangesproken te worden? Dat zal wel even wennen zijn, maar dat onwennige gaat er heel snel af. Ik heb mij laten vertellen dat toen mijn naam in dit huis bekend werd gemaakt een veel gehoorde reactie was: "Dennis wie?" Toen bekend werd dat jij commissaris van de Koning in Utrecht werd, is hier in huis heel wat gegoogled. Vandaag wil iedereen in de provincie graag nader met jou kennis maken. Welkom Hans, welkom aan jouw vrouw en kinderen. Welkom in het huis van de provincie Utrecht. Welkom in onze statenzaal, het hart van onze provinciale democratie.

Jij hebt afscheid genomen als dijkgraaf van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Dat hoogheemraadschap omvat stedelijk gebied en veel typische Hollandse polders. Het is een van de kleinste waterschappen in Nederland, maar als je alleen kijkt naar de lengte van de watergan-

gen, dan staat dit waterschap aan de kop. In dit waterschap ligt eveneens het diepste punt van Nederland, namelijk in een wei in de Zuidplaspolder ten noordoosten van Nieuwekerk aan den IJssel. Dat punt ligt 6,76 meter onder NAP. De provincie Utrecht heeft als tegenhanger een heel hoog punt. Onze hoogste heuvel de Amerongse Berg is mooi en een hele klim op de fiets. Deze zit echter met 69 meter niet in de Nederlandse top drie. Toch zie ik veel van jouw oude werkomgeving gespiegeld in jouw nieuwe werkomgeving.

Utrecht is een van de kleinere provincies. Echter, als je al onze spoorlijnen en verbindingen achter elkaar legt, dan zijn wij een van de grote jongens. In Utrecht vindt je steden en groen. Wij zijn de knetter drukke draaischijf van Nederland. Een bruisende Europese topregio. Een belangrijke motor voor de Nederlandse economie en een gebied waar je rust en ruimte vindt. Mede vanwege jouw ervaring met zulke verschillende werelden en omdat jij bewezen hebt daartussen makkelijk te kunnen schakelen, ben jij onze nieuwe commissaris. Met een dochter in de gemeenteraad van Utrecht en jijzelf aan het roer van de provincie heb jij binnen jouw familie de diverse werelden van grootstad en provincie mooi samengebracht.

In interviews heb jij eerder met enige weemoed teruggekeken naar jouw tijd als burgemeester in Bergambacht. Daar was de afstand tot de burger niet groot. In Bergambacht tikte iemand op het raam als hij de burgemeester wilde spreken. De marmeren gang op het kantoor van het hoogheemraadschap aan de Maasboulevard schept aanzienlijk meer afstand, vertelde jij eerder. Bij jouw recente kennismaking met het college gaf jij al aan dat jij onder andere vanwege dat contact met de burger hebt gesolliciteerd. In de gang naar jouw kantoor ligt geen marmer. Dat helpt alvast. Het is nog veel belangrijker dat de commissaris veel kansen krijgt om onze inwoners in al hun diversiteit op te zoeken, zelf contact te leggen en volop betrokken te zijn bij wat hen drijft, raakt en gaande houdt. Zo dicht mogelijk bij de mensen staan en mensen samen brengen; het gaat jou lukken. Tik af en toe eens ergens op een raam. Jij wilt relaties opbouwen en onderhouden in het maatschappelijk veld bij onze gemeenten, de andere provincies, in het Haagse en in Brussel. Boegbeeld, voorspreker, vertegenwoordiger. Daarmee heb jij bij de Unie van Waterschappen al veel ervaring opgedaan, bijvoorbeeld door duurzaamheid en het klimaat heel nadrukkelijk en met veel energie op de agenda te zetten.

De commissaris van de Koning staat boven de partijen, maar het mag niet onvermeld blijven dat jij de eerste Utrechtse commissaris bent met een politiek linkse achtergrond. Jouw politieke carrière begon ooit in Gouda; jouw geboorteplaats. Vanuit daar ging jij naar Bergambacht, het dorp van Wim Kok. Jij was burgemeester in Bergambacht in de tijd dat hun beroemdste zoon, lid van jouw politieke familie, de eerste minister van ons land was. Toen Wim Kok eind oktober vorig jaar overleed, hebben de media jou daarom opgezocht. Jij herinnerde met genegenheid aan Koks soberheid, doelmatigheid en zijn bereidheid om altijd te willen overleggen. Toen ik dat las kwam even de gedachte bij mij op: zijn dat soms de kwaliteiten die Hans Oosters zelf nastreeft? Jij vertelde eerder dat jij graag vergaderingen voorziet. Niet vervelend bedoeld, maar komende maandag kun jij in de Staten direct aan het werk.

Namens de overige collegeleden heet ik jou en de jouwen nogmaals van harte welkom. Wij zien uit naar de samenwerking. Voorlopig blijven jullie nog even in Bergambacht wonen en deze zomer verhuizen jullie naar een nieuw huis in Ameide in Utrechts nieuwste gemeente Vijfheerenlanden. Ik heb gehoord dat jullie er flink op vooruit gaan. Van een huis tegen de dijk aan, gaan jullie naar een huis waaruit jullie over de dijk heen kijken; ver Utrecht in en ver een mooie toekomst in. Veel succes en geluk gewenst. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank voor het welkom vanuit Gedeputeerde Staten. Ik geef het woord aan de heer Verbeek commissaris van de Koning in Flevoland, sprekende namens de Kring van commissarissen. De voorzitter daarvan heet de doyen.

De heer VERBEEK (cvdK Flevoland): Mijnheer de voorzitter! Commissaris van de Koning Hans Oosters. Dat is goed om te horen, dat voelt lekker. Leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, de familie en overige aanwezigen, ik spreek hier als doyen en als commissaris van Flevoland. Toen ik de openingswoorden hoorde moest ik denken aan de parallel met Flevoland. Toen Flevoland ooit ont-

worpen werd, was het de bedoeling 23 gemeenten op te richten. De toenmalig commissaris Han Lamers kreeg dat plan op zijn bureau en zei dat hij wat gedoe zag aankomen rondom herindelingen, dus laten wij dat gelijk doen. Het zijn uiteindelijk 6 gemeenten geworden met 23 kernen. Dan heb je in Utrecht nog wel een klus te klaren, want jullie hebben 26 gemeenten. Een moderne provincie heeft er slechts zes.

Dit is voor mij een thuiswedstrijd, want ik heb twintig jaar in Houten gewoond. Daar ben ik wethouder geweest. Ik heb negen jaar een bedrijf uitgeoefend vanuit deze regio en ik heb in het bestuur van de Stichtse Rijnlanden gezeten. Ik ken de regio goed. Ik heb hier met veel plezier gewoond. Utrecht is een prachtige provincie met een enorm sterke culturele traditie en prachtige landschappen. Dat hoeft ik u niet uit te leggen, want het overgrote deel van u woont hier en heeft hier geleefd. Dat is iets om geweldig trots op te zijn. Hans, jij hebt een prachtige plek bemachtigd. Gefeliciteerd met deze benoeming. Jij gaat een hele mooie en avontuurlijke tijd tegemoet. Commissaris in een provincie zijn is een avontuurlijke baan. Je mag niet altijd alles vertellen, maar je maakt ontzettend veel mee.

Ik spreek hier als doyen. Dat is een bijzondere positie, omdat ik mij vandaag pas formeel doyen mag noemen. Ik heb al vaker in deze positie gesproken, maar dan als plaatsvervangende doyen. Clemens Cornielje is uit zijn functie getreden in Gelderland. Daarmee ben ik de langstzittende commissaris geworden en de doyen van de kring van commissarissen. De doyen van de kring fungeert als voorzitter van de kring. Een zekere 'primus inter pares' van de commissaris in de rol van rijksheer. Dat is van belang om te onderstrepen. Mijn spreken beperkt zich met name tot de rol van de rijksheer. Je bent dus niet alleen commissaris van de Koning van Provinciale Staten. In het dualisme is dat een aparte rol. De tweede rol die je vervult is de rol van commissaris van de Koning van Gedeputeerde Staten. De derde rol is de rol van rijksheer. De commissaris vervult dus drie aparte rollen en moet zich in die rollen verantwoorden ten opzichte van die drie posities. Commissarissen hebben in de rol van rijksheer een eigen regulier overleg in Den Haag met het Kabinet over allerhande zaken die de rijksherenrol aangaat. Dat overleg wordt hoofdzakelijk gevoerd met de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie. Daarnaast hebben wij het gebruik van een jaarlijks overleg met de Minister-President en waar de agenda daartoe aanleiding geeft, doen wij dat met andere leden van het Kabinet.

Ik roep in herinnering dat de ambtsinstructie de moeite waard is om naar te kijken. Al is het maar omdat deze zo kort is. Dat is niet voor niks. Deze ambtsinstructie is bewust kort gehouden, omdat deze met zoveel woorden zegt dat een commissaris geacht wordt kennis, inzicht en een loopbaan achter de rug te hebben van waaruit hij of zij ruim voldoende zelf kan beoordelen waar een toegevoegde waarde ligt en dat hij deze weet te realiseren. Met de ambtsinstructie krijg je een behoorlijke ruimte om hieraan zelf invulling te geven, naast de formele verantwoordelijkheden die er zijn. In de kring zie ik dat een commissaris in Friesland een andere rol heeft dan een commissaris in Limburg, in Utrecht, in Flevoland, enzovoort. Natuurlijk, in de rol van commissaris van de Staten leg je verantwoording af aan Provinciale Staten. Als je commissaris bent van Gedeputeerde Staten, dan leg je verantwoordelijkheid af aan Gedeputeerde Staten. Omgekeerd geldt dat wanneer je als rijksheer acteert, dan leg je de verantwoordelijkheid af aan het Kabinet.

In mijn eigen positie mag Provinciale Staten mij vragen stellen over de rol van rijksheer en waar dat kan en mag informeer ik hen over wat daar gebeurt. Ik leg echter verantwoording af aan het Kabinet. Provinciale Staten kunnen jou in de rol van rijksheer geen richtlijnen meegeven wat wel en niet kan. Het is goed om dat nog eens te benoemen. Dat gaat onder andere over burgemeestersbenoemingen, de procedures die daarbij spelen, het ontslag van burgemeesters en het benoemen van waarnemers. Daarnaast gaat het over het dossier van bestuurlijke kwaliteit en integriteit. Daarmee heb ik zelf ervaring. Wij kennen allemaal het landelijke debat op dat terrein en wij zien ontwikkelingen die wij vijftien jaar geleden niet voor mogelijk hielden en vandaag de dag wel aan de orde zijn. Dat betekent dat je met name in de rol van rijksheer formeel de opdracht hebt om de kwaliteit van het openbaar bestuur te bewaken en dat je geacht wordt daarin te acteren als dat niet goed gaat. Dat betekent dat de commissaris in de rol kan komen dat je moet uitspreken: "Tot hier en niet verder. Dit is niet acceptabel. Hier wordt de grens overschreden." Ik wens jou toe en spreek Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten erop aan dat in die situaties waar dat aan de orde is, hoewel het formeel in de rol van rijksheer wordt gedaan,

het ontzettend belangrijk is dat Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten daaraan rugdekking geven, dat u met elkaar zegt: "Wij hebben normen en grenzen als het gaat over de kwaliteit van het openbaar bestuur, integriteit en ondermijning." Daar is weinig marchanderen mogelijk. Daarin moet de commissaris gesteund worden. De commissarissen en het Kabinet denken dat wij meer met ondermijningsvraagstukken te maken krijgen dan ons lief is. Er is wel een aantal voorbeelden uit het verleden, maar de algemene verwachting is dat het meer wordt. Ik verwacht dat jij daaraan niet zult ontkomen in jouw nieuwe rol.

Wij hebben andere voorbeelden gezien waarin de commissaris moet acteren namens het Kabinet. Dat heeft zich bijvoorbeeld afgespeeld in het vluchtelingendossier. Er zijn soms rollen voor commissarissen waarbij je op verzoek van een officier van justitie gevraagd wordt ergens te handelen waar dat niet altijd openbaar kan. Veel van het werk van de commissaris speelt zich af op de achtergrond. In mijn eigen Staten zeg ik weleens dat ik vermoed dat 60 tot 70% van dat soort type activiteiten niet in de openbaarheid komen. Het is niet goed om dat te doen, omdat je dan meer ruimte hebt om te acteren. Daarvoor heb je ruimte nodig van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Een niet onbelangrijk aspect is het gevraagd en ongevraagd adviseren van het Kabinet. Ik heb door de jaren heen ervaren dat het op prijs gesteld wordt op momenten dat het ertoe doet. Kabinetsleden zoeken contact met de kring of individueel als commissaris om mee te denken. Dat zijn zeer vertrouwelijke momenten die niet bedoeld zijn om breed te delen. Een klein onderdeel van het werk is het adviseren van het Kapittel als het gaat om de onderscheidingen. Dit is een niet te onderschatten belangrijke taak.

Zoals ik jou ken, met jouw persoonlijkheid die jij meeneemt en de ervaring die jij meeneemt, ben jij een zeer welkome aanvulling in de kring van commissarissen. Daar bespreken wij al dit soort zaken. Ik dank de voorzitter voor de ruimte om te mogen spreken en ik dank u allen voor uw aandacht. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel voor het inkijkje in de functie van de commissaris van de Koning. Ik geef het woord aan de heer Janssen, de burgemeester van Zeist. Hij spreekt namens de kring van Utrechtse burgemeesters.

De heer JANSSEN (burgemeester Zeist): Mijnheer de voorzitter! Leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Utrecht, vrienden en familie van Hans Oosters, dames en heren, beste Hans, Evelyn, Eva, Youri, jouw schoonouders, Joris, Jolyn en de oom en tante: wat een plaatje: Hans in het midden, de kinderen om jouw heen; de wijsheid aan de vleugels. Dat ga jij op voorhand al redden.

Sinds april vorig jaar wisten wij dat Willibrord van Beek zou vertrekken als commissaris van de Koning, maar wie zou hem opvolgen? U snapt hoe nieuwsgierig wij waren. In september sloeg ik de NRC open en daar stond het: "Oosters moet VVD'er Willibrord van Beek opvolgen." Hè?, dacht ik. Oosters moet Van Beek opvolgen? Ik las het opnieuw en het stond er echt. Er stond niet dat hij hem mag opvolgen of wil opvolgen, laat staan dat hij heeft er altijd al van gedroomd om commissaris van de Koning te worden. De naam Hans Oosters zei mij nog niks, maar ik heb niet tot vandaag gewacht om jou beter te leren kennen. Ik moest jou immers toespreken, dus ik ging op onderzoek uit, zoals wel vaker. Dat kun jij echter nog niet weten.

Wie is Hans Oosters? Is het ambt van commissaris van de Koning inderdaad een 'moetje' voor hem of heeft hij er zin in? Ik ging op zoek naar jouw CV en daarin las ik dat jij dijkgraaf was van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, dat jij voorzitter was van de bestuurscommissie van de K5: de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist, dat jij voorzitter was van het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden Holland (ISMH), dat jij voorzitter was van de Unie van Waterschappen (UVW), dat jij lid was van de raad van commissarissen van de NV HVC in Alkmaar, dat jij onafhankelijk voorzitter was van de Vereniging Explosieven Opsporing (VEO) en zo ging het maar door. Wauw, dacht ik, wat een CV. Ik begon te begrijpen waarom jij commissaris van de Koning zou willen worden, want dijkgraaf, K5,

ISMH, UVW, NV HVC en VEO, leg dat maar eens uit op jouw verjaardag. Gelukkig ben jij daarnaast twee keer burgemeester geweest. Dat begrijp ik ten minste. Daarnaast ben jij voorzitter van de Voedselbank IJssel en Lek. Daaruit concludeer ik dat jij het hart op de goede plek hebt. Wat jouw CV betreft kun jij de Utrechtse uitdaging prima aan, zo moeilijk zijn wij niet. Echter, wij weten allemaal dat het papier van het CV geduldig is.

Heb ik dan al iets van de echte Hans Oosters gevonden? Daar bood AD Utrechts Nieuwsblad uitkomst. Daarin kwam ik iets tegen wat mijn vraag in een oogopslag beantwoordde. Kijkt u even mee naar de volgende foto. Hier ziet u een foto uit het AD Utrechts Nieuwsblad van woensdag 26 september 2018 van de fotograaf Pim Mul. Kijkt u eens goed. Kijkt u eens naar die glunderende en trotse blik. Zit hier een man die een klus moet klaren? Nee, hier zit een man die er zin in heeft, die er klaar voor is en iets gaat doen waarvan hij altijd heeft gedroomd. Kijkt u nog eens wat beter? Hier zit geen dijkgraaf meer. Een echte dijkgraaf zou in lieslaarzen en een waterbroek tot aan zijn middel in de rivier staan. Hier zit iemand die heel bewust het droge opzoekt, die zijn laarzen al heeft ingeruild voor keurige landschoenen en die de waterbroek al heeft ingeruild van een maatpak. Dit is een man die klaar is voor de hoogte van de Utrechtse Heuvelrug en die tegen de fotograaf lijkt te zeggen "Man, schiet eens op. Ik wil aan de slag."

Kijkt u nog eens goed. Het gezicht mag dan naar ons gekeerd zijn; naar het land, maar het lichaam richt zich nog steeds naar het water. Ziet u die rechterhand. Die lijkt steun te zoeken, zoals de rechtervoet de stevigheid van de grond al heeft gevonden, terwijl de linkervoet nog wat zweeft tussen water en land. Er lijkt nog iets van ongemak te zijn en aftasten: gaat het mij lukken? Zou ik mij thuis kunnen voelen op het land. Juist dat vind ik mooi, dat jij jouw verleden niet zomaar loslaat. Ik kan mij zelfs voorstellen dat jij ergens tijdens jouw sollicitatieproces naar de hoogste verdieping van het provinciehuis bent gegaan om in alle rust te kijken of er ergens water is te zien. In de verte zag jij de Nederrijn bij Rhenen, de Kromme Mijdrecht, de Amstel, de Waver, de Winkel, de Angstel en de Aa die de Ronde Venen omgeven. Vast en zeker zag jij de Kromme Rijn vlak onder jou. Een ogenschijnlijk kalm stroompje, maar een dijkgraaf weet als geen ander hoe stille wateren diepe gronden kunnen hebben. Jij begrijpt dat het hier in de omgeving flink kan bruisen en kolken. Toen jij de Oude Gracht zag dacht jij: "Dat zit wel goed." Zoiets moeten zij bij de provincie eveneens gedacht hebben: met Hans Oosters zitten wij wel goed.

Jij mag met recht trots zijn op jouw nieuwe functie, want het zijn de inwoners van Utrecht die het profiel hebben vastgesteld voor hun nieuwe commissaris. Na Willibrord van Beek, Roel Robbertsen, Boele Staal, Pieter Beelaerts van Blokland en al die illustere voorgangers vonden de inwoners dat het tijd werd voor: "Een vooruitstrevend bestuurder, een vrouw of een man die alle inwoners vertegenwoordigt. Die als innemend boegbeeld past bij alles waar de provincie voor staat, zodat zij of hij een geloofwaardig ambassadeur kan zijn voor een prachtige dynamische provincie. Die op eigentijdse wijze invulling gaat geven aan het traditionele ambt. Die samen met Provinciale en Gedeputeerde Staten de lijnen uitzet voor de toekomst." Het profiel lijkt jou op het lijf geschreven. Hiermee kun je thuiskomen.

Ik heb jou tijdens mijn zoektocht iets beter leren kennen. Wij, de Utrechtse burgemeesters namens wie ik vandaag spreek, kijken ernaar uit om de kennismaking te verdiepen en met jou samen te werken op het land en aan het water. Wij wensen jou veel succes in onze mooie provincie. Beste Hans, voor jou en jouw gezin: welkom in Utrecht. (Applaus)

De VOORZITTER: Bedankt voor jouw kijk op de psyché van Hans Oosters en voor jouw welkom vanuit de burgemeesters van Utrecht. Ik geef het woord aan mevrouw Van Schendel. Zij is momenteel directeur bij de Babel in Den Bosch en daarvoor was zij directeur van de Stadsbibliotheek in Gouda. In die tijd heeft zij intensief samengewerkt met Hans Oosters.

Mevrouw VAN SCHENDEL (directeur Babel): Mijnheer de voorzitter! Beste Hans en Evelyn, kinderen en familie, geachte aanwezigen, aan mij is gevraagd om iets over jou te vertellen uit de andere hoek dan uit het politieke bestuur. In de meest turbulente periode van de bibliotheek Gouda was jij onze voorzitter. In 2012 was ik directeur van de bibliotheek in Gouda en het bleek dat wij een enorme

bezuiniging moesten realiseren. Bibliotheken sluiten of zoeken naar een andere huisvesting. Er kwam toen dreigende taal van allerhande goeroes en toekomstdenkers die voorspelden dat boeken en bibliotheken aan het einde van hun latijn waren. Daarnaast stond er een transitie van bestuur naar raad van toezicht voor de deur en de twee wettelijke termijnen van de toenmalige voorzitter liepen af. Daarom zochten wij een nieuwe voorzitter. Conform de Governance Code Cultuur hadden wij een profiel gemaakt en zijn wij gaan werven. Dat bleek minder makkelijk dan het klinkt.

De lat lag hoog en hier en daar had ik al geïnformeerd of Hans Oosters geschikt was. Hij had een reputatie in Gouda, maar ik kende hem niet. Over zijn geschiktheid werd door niemand getwijfeld, maar over zijn beschikbaarheid daarentegen wel. Hans is geboren in Gouda. Hij is daar geboren, opgegroeid, was ooit het jongste raadslid in de gemeenteraad en heeft er veel bestuurlijke functies gehad. Dankzij oud-wethouder Jaap Warners is er een lijntje gelegd. Hoe Jaap Hans overtuigd heeft weet ik niet, maar Hans werd voorzitter in die turbulente omgeving. Dat is een van de redenen waarom hij het zou doen. Hans houdt wel van enige turbulentie en om die te bedwingen en in rustig vaarwater te brengen. De overstap van bestuur naar raad van toezicht was met zijn ervaring en gezag een feestje voor alle betrokkenen. Hij deelde zonder reserve zijn kennis, bracht zijn expertise uit zijn netwerk naar ons toe zodat de nieuwe leden van de raad van toezicht en deze directeur-bestuurder gezamenlijk konden optrekken. Hij bracht meerdere nieuwe werkmethoden mee op een hele ontspannen manier in een sfeer van vertrouwen en met humor. Hij heeft oog voor het versterken van onderlinge relaties. Voorafgaand aan de vergadering samen eten is daarvan een voorbeeld. Echter, toen de leden van de raad van toezicht het glas wijn wilden meenemen naar de vergadering greep hij in. Zoals de toenmalige penningmeester zei: "Daar trapte Hans niet in."

Het afscheid nemen en sluiten van twee bibliotheken was in de publieke opinie wel een ding, maar het vertrek uit het historische weeshuis in Gouda kwam ons voor zeer forse kritiek uit de stad te staan. Deze kritiek werd kort op mijn persoon gespeeld en dat was voor deze directeur helemaal nieuw, dus ik was blij met de rust en de tactiek die Hans in onze gesprekken bracht. Met het sluiten van de drie bibliotheken kwam de opkomst van een hele andere bibliotheek: de ontwikkeling van een nieuw concept samen met het streekarchief, waarvan Hans voorzitter is geweest, met de drukkerswerkplaats: een vrijwilligersorganisatie die het oude ambacht boekdrukkunst beoefent en met een wel zeer eigenzinnige horecaondernemer in een verwaarloosd gebouw op een infrastructureel zeer toegankelijke plek voor de mensen in de stad. Daar werden in het verleden chocolademunten en chocoladesigaretten gemaakt. Dat werd de Chocoladefabriek. Met een forse ingreep in het gebouw zie ik Hans nog licht verbijsterd op de trap zitten om die hele grote ruimte opnieuw tot zich te laten komen. Het was een hit vanaf de eerste dag. Er was een mooie officiële opening met prinses Laurentien, gelardeerd met een fraaie speech van Hans. De bezoekersaantallen overstegen de verwachtingen ver en de Chocoladefabriek werd benoemd tot de beste bibliotheek van Nederland in 2015. Het beeld van Leo Vroman, een van Nederlands beste dichters uit Gouda, werd op het dak van de Chocoladefabriek geplaatst. Daarbij waren wij aanwezig, net als de dochters van Leo Vroman. Dat maakte de cirkel rond, omdat Hans hoorde bij het groepje Goudanaren die Leo zelf met zijn vrouw uit Amerika naar Gouda haalde.

Vanzelfsprekend was Hans niet dagelijks betrokken. Als ik terugkijk zijn het de vele momenten geweest waarop wij steeds op het goede moment de juiste keuze hebben gemaakt op strategisch niveau, financieel niveau en in communicatiekracht. Openzetting, intelligent en vriendelijk. Met gemak kan hij tegenstellingen overbruggen of verschillende kwaliteitsniveaus bij elkaar brengen. Als ik zijn voorzitterschap zou moeten typeren, dan zou ik zeggen: een zachte hand met een ijzeren handschoen. Hij heeft een warme belangstelling voor literatuur, gelooft in volksontwikkeling en het stimuleren van het lezen. Hij staat voor de publieke plek die een bibliotheek is en het openbare karakter daarvan. Hij vindt het leuk om anderen daarvan te overtuigen. Niet een keer is hij op mijn stoel gaan zitten en in een perfecte rolverdeling konden wij realiseren wat wij wilden realiseren.

Je kunt goed met Hans op stap gaan. Met zijn brede belangstelling kun je overal terecht. Wij hebben een aantal leuke herinneringen aan het TextielMuseum in Tilburg en het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Jaarlijks gaan wij uit eten met de raad van toezicht. Onderlinge verbindingen haal je niet alleen uit vergaderingen. Hans vertrok iets te vroeg, maar daar was de Unie van Waterschappen. Na

zijn vertrek bleef zijn warme belangstelling. Hij werd nog regelmatig gesignaleerd in de Chocoladefabriek, schreef zijn opvolger een bemoedigende mail toen ik vertrok en heeft aan de voorzitter van de bibliotheek 's-Hertogenbosch verteld wat zijn ervaringen met mij waren. Hans Oosters kende Ton nog uit zijn jaren bij de VNG. Helaas wist Ton zich de jonge VNG-ambtenaar niet meer te herinneren.

Hans is een lezer als de tijd hem dat toestaat. Hans houdt van stevige, ingewikkelde en rijke boeken. Het moet wel ergens over gaan. Ik heb Grand Hotel Europa voor jou meegebracht van Pfeijffer. Stevige thematiek, meerdere verhaallijnen en dik genoeg voor jou. Een groot boek over alles: van destructief massatoerisme tot de uitverkoop van de Europese cultuur. Meeslepend en hondsingewikkeld. De traditie terugvorderen is geen optie, maar hem afzweren evenmin. De schrijver zoekt zijn uitweg. Dat lijkt van toepassing op hier. De provincie Utrecht is de oudste provincie van Nederland in een hele complexe tijd. Een provincie met veel erfgoed, cultuur en natuur. Samen met Hans Oosters lijkt mij dat een 'match made in heaven'. Allebei van harte gefeliciteerd. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan zal ik namens Provinciale Staten het woord tot Hans richten.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Beste Hans, met jouw installatie van vanmiddag en de overhandiging van de voorzittershamer rond Provinciale Staten een intensief en mooi benoemingsproces af. De eerste gesprekken startten eind 2017, maar echt van start gingen wij in het begin van 2018. In juni vorig jaar stelden Provinciale Staten de profielschets vast waarin wij aangaven waarvoor de provincie staat, hoe wij bestuurlijk willen functioneren en welke commissaris daarbij past. Met die profielschets en de niet geheel verrassende titel 'Utrechtse commissaris' zijn wij vervolgens naar buiten gegaan. Voorafgaand aan deze profielschets spraken wij met heel veel mensen. Door deze gesprekken kregen Provinciale Staten een veel completer beeld van hoe anderen naar de provincie Utrecht kijken en in het bijzonder hoe zij aankijken tegen de commissaris van de Koning en wat zij van hem verwachten.

Daarnaast konden wij dankzij een interne enquête via het internet de opvatting van bijna 1.200 individuele inwoners meenemen. De inwoners wilden een commissaris die zichtbaar en benaderbaar is, die zich informeel opstelt en vooral anderen uitnodigt om aan gesprekken deel te nemen. Wij vonden de enorme bereidheid en betrokkenheid om een bijdrage te leveren aan de keuze van onze nieuwe commissaris heel opvallend. Provinciale Staten waren blij met al deze input en hebben daarmee hun voordeel gedaan. De conclusie was helder. Wij gingen op zoek naar een vooruitstrevend bestuurder die alle inwoners kan vertegenwoordigen, een innemend boegbeeld kan zijn en een geloofwaardige ambassadeur die in staat is soepel met vele partners samen te werken, dicht bij de mensen kan staan en zich op zijn gemak voelt in informele en andere contacten. Dat roept het beeld op van het schaap met de vijf poten. Even goed was dat de zoektocht die wij zijn gestart. Na het zomerreces hebben wij daartoe in een aantal ronden gesprekken gevoerd met kandidaten. Dat waren boeiende gesprekken met bijzondere mensen met een sprankelend verhaal en aansprekende kwaliteiten. Uiteindelijk was er een persoon met het meest sprankelende verhaal, de meest aansprekende kwaliteiten en die leek op het schaap met de vijf poten. Dat ben jij Hans.

Jij brengt veel en relevante informatie en ervaring mee vanuit jouw gemeenteraadsperiode in Gouda, vanuit jouw werk bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, vanuit jouw burgemeesterschap in Bergambacht, vanuit jouw bestuursvoorzitterschap van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en vanuit jouw voorzitterschap van de Unie van Waterschappen. Dit zijn allemaal functies waarin jij hebt ervaren hoe belangrijk het is om oprecht geïnteresseerd te zijn in mensen, de lijnen kort te houden en de gespreksstof helder en informeel. Jij wordt omschreven als een rasbestuurder met een uitstekend netwerk, veel aandacht voor de inhoud en met veel aandacht voor de mogelijkheden om burgers inbreng te geven. In jouw nieuwjaarstoespraak bij het waterschap zei jij: "Denk aan buiten als je binnen bent." Daarmee gaf jij aan de verbinding met andere betrokkenen te willen zoeken buiten de deur "Voor inspiratie en voor draagvlak.", zei jij daarbij.

Wat dat betreft blijken jouw voormalige waterschap en jouw huidige provincie erg op elkaar. Het zijn beide bestuursorganen die ondanks hun rijke historie nog steeds met overtuiging de verbetering en de vernieuwing zoeken: Schieland en Krimpenerwaard al 750 jaar en de provincie Utrecht dateert al van de zevende eeuw. Verbetering en vernieuwing in de afweging tussen de vele en vaak nieuwe functies, de belangen die spelen en in het opnieuw zoeken naar de aansluiting met de inwoners en met relevante organisaties. Dat is wat de provincie graag wil. Dat past naadloos bij jouw persoon en de manier waarop jij gewend bent jouw bestuurlijke rol in te vullen.

Over de vanzelfsprekendheid moet de provinciale commissaris van de Koning de aansluiting blijven zoeken met inwoners en organisaties zei Gerdi Verbeet bij de installatie van jouw voorganger het volgende: "Bedenk wel, jij bent commissaris van de Koning, maar jij bent dat voor de inwoners." Wij waren dat volledig met haar eens. Hans, met de overhandiging van de voorzittershamer installeren Provinciale Staten jou als commissaris van de Koning en als voorzitter van deze vergadering. Wij zijn heel blij met jouw komst naar Utrecht en heten jou van harte welkom in dit Utrechtse parlement. Namens Provinciale Staten wens ik jou en jouw gezin een hele goede start toe en daarmee heel veel zinvolle en plezierige jaren. (Applaus)

Dan ga ik over tot de overhandiging van de voorzittershamer; het symbool van macht en gezag. Hans jij mag naar voren komen. Wij doen niet aan ambtsketens, maar wel aan voorzittershamers. Jij zult je misschien afvragen, het gaat om een vergadering van 49 leden, 4 gedeputeerden en regelmatig de tribune redelijk vol, heb je dan genoeg aan een kleine hamer? Ik verzeker jou dat in het afgelopen jaar is bewezen dat deze hamer in combinatie met een krachtige voorzitter ruimschoots voldoende is om de vergadering in goede banen te leiden.

Ik wens jou namens Provinciale Staten heel veel succes en veel plezier de komende jaren in dit werk en in Ameide waar jij met jouw gezin gaat wonen. Ik hoop dat wij nog heel lang met elkaar kunnen samenwerken. (Applaus)

De bloemen namens de provincie zijn voor u beiden. Mag ik deze aan uw vrouw aanbieden? Daarna geef ik het woord aan de heer Oosters.

Overhandiging van de bloemen.

Overhandiging van de voorzittershamer.

De commissaris van de Koning neemt het voorzitterschap over.

De heer OOSTERS (voorzitter): Leden van Provinciale Staten van Utrecht, burgemeesters, oud-commissarissen van de Koning, Willibrord, collega's, oud-collega's, vrienden en lieve familie, het is een groot voorrecht om vandaag te worden geïnstalleerd als commissaris van de Koning in de mooiste provincie van het land. Een provincie met een lange en rijke historie en een beloftevolle toekomst.

Graag citeer ik in uw midden de woorden van Arnoud van Horn, bisschop van Utrecht, opgeschreven in de Stichtse landbrief van 1375: "Wij en onze opvolgers zullen iedereen recht doen." De Stichtse landbrief wordt gezien als het begin van de vertegenwoordigende en controlerende rol van uw Provinciale Staten en raakt de kern van het bestuur: de opdracht van de overheid is om eenieder recht te doen. Het is voor mij een grote eer om in die traditie uw voorzitter te mogen zijn.

Wat ben ik zojuist mooi toegesproken. Het is genieten als op voorhand al zoveel aardigs en met zoveel vertrouwen tegen jou wordt gesproken. Dennis, dank voor jouw mooie woorden. Jij hebt je aardig in het waterschapsbestaan verdiept. Dat is een hele mooie bestuurslaag kan ik jou verzekeren. Uit jouw woorden spreekt een groot welkom. Ik verheug mij enorm op de samenwerking met jullie vier. Dat gaat snel beginnen. Wij gaan er samen snel tegenaan.

Dan heb ik het genoeg dat een van mijn collega's mij mocht toespreken. Er zijn hier meerdere collega's aanwezig, maar de kersverse doyen heeft zijn geloofsbrieven hier goed afgegeven in die rol. Het

zijn van een collegiaal verband van twaalf commissarissen van de Koning scheidt een band. Die band blijkt er al uit dat wij elkaar in alle vrolijkheid zullen ontmoeten en dat wij elkaar veel te leren hebben. Leen heeft prachtig verwoord wat er komt kijken en waaruit het commissariaat bestaat. Ik prijs mij gelukkig met al mijn elf collega's en met de doyen in het bijzonder. Heel hartelijk dank.

Koos Janssen, de burgemeester van Zeist, moest mij googelen, maar jouw reputatie was mij al vooruitgesneld. Dat komt doordat jij een zeer ervaren burgemeester bent, een begenadigd spreker en een enorm fijne collega. Zo krijg ik dat terug van anderen. Het is een groot plezier en een voorrecht om met 26 burgemeesters te mogen samenwerken in deze mooie provincie. Ik verheug mij op die rol en die taak, omdat wij elkaar wat te bieden hebben vanuit onze verschillende verantwoordelijkheden. Natuurlijk collegialiteit, maar met name het werken aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in tijden dat het openbaar bestuur onder druk staat. Burgemeesters staan in de frontlinie van het openbaar bestuur. Ik heb er vreselijk veel respect voor hoe zij die taak en rol vervullen. Ik trek graag met hen op. Zij zullen de komende twee tot drie weken in het provinciehuis zeggen: "Wij hebben toch een nieuwe commissaris, zie jij hem wel eens?" Dan zit ik bij een burgemeester, want ik heb gevraagd om alle burgemeesters te mogen bezoeken in de eerste weken van mijn commissariaat. Ik kom naar jullie toe voor de nadere kennismaking en voor het maken van afspraken over hoe wij met elkaar aan de slag gaan. Ik verheug mij daar enorm op.

U denkt misschien: Nan van Schendel, een trotse directeur van de openbare bibliotheek van Den Bosch en vele andere bibliotheekorganisaties daaromheen, heeft een nieuwe commissaris zelf besteld. Zij had een prachtig en persoonlijk verhaal waarin ik zo omhoog wordt gestoken. Niets is minder waar. Ik wist wie er zouden spreken en er zou een spreker zijn die een verrassing voor mij zou blijven. Dat is zij gebleven tot ik Nan daarnet boven zag. Er zijn verrassingen waarop je je kunt verheugen, maar dan moet je wel weten wat er komt. Dit is een verrassing die in alle facetten aan mijn verwachtingen heeft voldaan, want jij bent een ontzettend kundige, prachtige en goede bibliotheekbestuurder en vooral een prachtige en fijne vrouw om mee samengewerkt te hebben. Alles wat jij gezegd hebt over de prachtige Chocoladefabriek in Gouda en de rol die ik daarin vervuld heb, dat heb ik met heel veel plezier gedaan, met name omdat de samenwerking met jou zo plezierig was. Het is schromelijk overdreven dat alle heldendaden aan mij worden toegeschreven, want jij bent de enige die de bibliotheek tegen alle verdrukking in binnen twee jaar tot de beste bibliotheek van Nederland hebt gemaakt. Dat gaat jou in Den Bosch vast weer lukken. Heel veel dank dat jij hier hebt willen spreken Nan, dat stel ik zeer op prijs.

Kees, een plaatsvervangend voorzitter van de Staten als jij geeft een rustig gevoel. De enige onrust die kriebelt, is dat Kees heeft aangegeven niet te willen terugkeren in de volgende Staten. Het biedt echter perspectieven dat hij wel op de lijst staat. U weet hoe het gaat met goede bestuurders: de kiezer weet hen te vinden. Kees, heel hartelijk dank dat jij mij op deze wijze namens de Staten welkom heet. Heel veel dank voor de kundige wijze waarop jij de vertrouwenscommissie hebt geleid. Een sollicitant zit in een bijzondere rol, maar jij bracht rust en hebt voldoende in mij weten los te maken om mij goed te presenteren. Daarvoor ben ik jou zeer dankbaar en ik ben heel dankbaar voor het vertrouwen dat de vertrouwenscommissie had en later de Staten. Ik verheug mij op onze samenwerking in de komende maanden.

Vandaag ben ik een grens overgestoken. Ontelbare keren ben ik de vijf kilometer van ons huis gelegen grens tussen de provincies Zuid-Holland en Utrecht overgegaan. Geen wonder, want als geboren Gouwenaar, deels opgegroeid in Reeuwijk, politiek actief geworden in het Goudse en de laatste 20 jaar met mijn gezin in de Krimpenerwaard geworteld, heb ik altijd tegen de provinciegrens aangeschurkt en heb die dus oneindig vaak gedachteloos gepasseerd. Vandaag was dat anders. Vanaf vandaag ben ik Utrechter en dat voelt goed.

Deze prachtige provincie, met een ongekenne landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit en diversiteit boeit en verleidt. De sterke economie, het vitale bedrijfsleven, de aantrekkelijke woonmilieus, de uitstekende verbindingen, de trotse opleidings- en kennisinstellingen, het bloeiende verenigingsle-

ven, de aansprekende culturele en maatschappelijke organisaties en vooral al die unieke Utrechters, trekken ons als vanzelf naar het centrum van het land.

Om mijn grensovergang dan ook maar gelijk te relativëren; de geografische grenzen van onze provincie zijn van betrekkelijke betekenis. De provincie Utrecht en haar inwoners zijn van grensoverschrijdende waarde voor het land, Europa en de wereld. Utrecht straalt buiten de eigen grenzen. Dat is iets om trots op te zijn en het houdt een belofte in voor onze toekomst, maar het schept ook verplichtingen en stelt hoge verwachtingen aan de provincie en de bestuurders.

In een tijd van mondialisering raken grenzen uit het zicht. Het vasthouden aan ooit vaak willekeurig getrokken grenzen riekt naar verkokering en behoudzucht. Grenzen overgaan, grenzen ontkennen en grenzen verleggen kenmerkt onze tijd. De grote maatschappelijke vraagstukken waarmee wij te maken hebben, zijn niet eendimensionaal en eenvoudig. Het veranderende klimaat stelt de wereldgemeenschap voor nog niet eerder gestelde vragen en keuzes: het overschakelen van fossiele brandstoffen naar duurzame energie, de noodzaak om onze economie circulair te maken, zodat alle afvalstoffen weer grondstoffen kunnen worden en het klimaatrobuust inrichten van onze woon- en leefomgeving. Dit zijn maatschappelijke vraagstukken van deze tijd die sterk onderling verbonden zijn. Deze vraagstukken zijn echter niet louter fysiek of technisch van aard. Eigenlijk zijn het sociale vraagstukken, die alleen met groot draagvlak binnen de samenleving kunnen worden aangepakt.

Er is meer. De grote woningbouwopgave, verkeer en vervoer en natuur- en landschapsbeheer maken de provinciale agenda boordevol, maar o zo uitdagend. De provincie is er medeverantwoordelijk voor dat de samenleving alle snelle ontwikkelingen en veranderingen op deze belangrijke onderwerpen kan bijbenen. Dat is nog wel een dingetje, in een tijd dat de scheidslijnen tussen mensen eerder groter dan kleiner worden en het vertrouwen in de overheid afneemt. Hoogleraar en publicist Paul Scheffer schreef begin vorig jaar een essay over de rol van de overheid en de in zijn ogende groeiende kloof tussen arm en rijk, tussen nieuwkomers en gevestigden, tussen laag- en hoogopgeleiden en tussen mens en natuur. Hij ziet de taak van de overheid vooral als verbindingen leggen en verschillen overbruggen met respect voor de groeiende diversiteit in politieke stromingen en partijen. Verbindingen leggen en verschillen overbruggen. Dat verwachten de Utrechters van ons die wij in dit provinciehuis mogen vertegenwoordigen. Zichtbare en herkenbare verschillen van opvatting zijn nodig om uiteindelijk tot de oplossingen te komen die het meeste draagvlak hebben.

Op 20 maart zijn er verkiezingen voor onze Provinciale Staten. Het getuigt van rijkdom dat vele partijen met een grote variëteit aan ideeën en plannen naar de kiezersgunst dingen. Er valt veel te kiezen. De grote maatschappelijke vraagstukken en de belangrijke ontwikkelingen waarover ik sprak, kunnen op vele manieren worden aangepakt. Er is niet een weg die naar Rome leidt, zelfs niet naar Utrecht. De grote politieke diversiteit is geen barrière, maar een grenzeloze bron om uiteindelijk tot gedragen oplossingen te komen. Zo'n tien jaar geleden waren de taken en rollen van de verschillende overheden nog met strakke grenzen omgeven. "Je gaat er over of niet", zeiden wij bestuurders een beetje bozig tegen elkaar. Elke overheidslaag streefde exclusiviteit na en de inwoners of bedrijven die een vraag stelden die niet precies in deze exclusieve taakverdeling paste, hadden het nakijken. De bestuurlijke Bermudadriehoek was groot in die tijd.

Inmiddels zijn wij tot het besef gekomen dat er voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties maar één overheid is. Dat achter deze ene overheid het Rijk, Europa, provincies, gemeenten en waterschappen taken en rollen verdelen is prima, zolang men er maar geen last van heeft. Met het in 2017 aan het nieuwe kabinet aanbieden van de Investeringsagenda naar een duurzaam Nederland hebben gemeenten, waterschappen en provincies ervoor gekozen om gezamenlijk op te trekken bij de aanpak van de grote maatschappelijke vraagstukken. Het kabinet heeft deze handschoen opgepakt. Zowel de inhoud als de werkwijze is van de investeringsagenda overgenomen en heeft een prominente plek in het regeerakkoord gekregen.

Volgende week vieren wij dat het door Rijk, gemeenten, waterschappen en provincies opgestelde Interbestuurlijkprogramma een jaar geleden werd getekend. Er is overeenstemming over de inhoud en de prioriteitstelling van de opgaven en er zijn afspraken over een grenzeloze wijze van samenwerken. Het zwaartepunt van de aanpak en uitvoering verschuift naar de regio; dicht bij de mensen. Zo zal bijvoor-

beeld de wijze waarop de energietransitie in ons land vorm krijgt voor een belangrijk deel worden overgelaten aan samenwerkende gemeenten, provincies en waterschappen. Dit grensontkennend samenwerken sluit aan bij de behoefte om de verschillende overheden, ieder vanuit de eigen taak en kracht, een bijdrage te laten leveren aan de vraagstukken. De samenwerking gebeurt op basis van deskundigheid en vertrouwen en wordt zo min mogelijk geïnstitutionaliseerd. Voor elke overheid betekent deze andere wijze van werken een heroriëntatie en 'learning by doing', zowel voor het bestuur als voor de ambtelijke organisatie. Minder vanuit de regel en minder vanuit het protocol, maar meer vanuit slagvaardigheid en resultaat. Ambitie dankzij vertrouwen.

Voor de provincie in de rol van het middenbestuur en de verbindende overheid bij uitstek is deze nieuwe wijze van samenwerken een gouden kans. Als leverancier van overzicht en deskundigheid en als platform voor ontmoeting en overleg heeft de provincie veel te bieden. De provincie Utrecht in het bijzonder. De overzichtelijke schaal, de deskundige en toegewijde organisatie en de goede bestuurlijke verhoudingen tussen de diverse overheden in de provincie maken ons geschikt voor een grensontkennende aanpak. Met overtuiging en plezier zal ik hieraan samen met u werken.

Bovenal spelen wij onze rol en doen wij ons werk van de provincie voor onze inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen. Ik zei het al eerder: in een tijd van afnemend vertrouwen in de overheid drukt de verantwoordelijkheid zwaar om een herkenbare, aansprekende, gezagsvolle en betrouwbare overheid te zijn. Sterker nog: de belangrijke vraagstukken die onze tijd kenmerken zijn alleen samen met en gedragen door de inwoners aan te pakken. De tijd dat de overheid het monopolie van de exclusieve oplossingen meende te hebben, is gelukkig voorbij. Van een harde grens tussen overheid en inwoners kan geen sprake meer zijn.

Uit de recente participatietrajecten van onze provincie, zoals HORIZON 2050, is duidelijk geworden dat Utrechters goede en doorslaggevend ideeën en opvattingen hebben over welke kant het op moet met onze provincie en dat zij bereid zijn daaraan bij te dragen. Hierin hebben wij nog veel te leren en te ontwikkelen. Participatief werken is geen kunstje, maar moet zich diep nestelen in de cultuur en de werkwijze van onze provinciale organisatie. Ons geregelde verblijf voor vergaderingen en voorbereidingen in dit prachtige hoge provinciehuis is misschien noodzakelijk, maar mag nooit het directe contact in de weg staan met diegenen voor wie wij ons werk doen. Al zijn wij af en toe binnen deze muren, wij denken altijd aan buiten. Onze prachtige provincie is niet hier, maar ligt daar.

Iedereen, naast het door mij zo gewaardeerde publiek, weet dat in deze zaal nog een fors uit de kluiten gewassen roze olifant staat. Er zijn grote bestuurlijke en ambtelijke zorgen in ons huis en de verhoudingen staan op scherp. Het hoort bij een open en moderne overheid dat successen worden gedeeld en dat zaken die niet goed gaan onderwerp zijn van publiek debat. Dat doet soms pijn, maar is nodig. Het past bij een vitale democratie. Ik zal graag als uw voorzitter, als voorzitter van Gedeputeerde Staten en als boegbeeld van onze mooie provincie helpen de problemen te overwinnen en vertrouwen te herstellen. U kunt op mij rekenen!

Vandaag ben ik een grens overgestoken. Het vertrouwen dat u in mij hebt gesteld als uw nieuwe commissaris van de Koning, de eerste kennismakingen die ik in het Utrechtse heb gehad en de vele gelukwensen die mijn gezin en ik hebben ontvangen, geven mij de hartverwarmende overtuiging welkom te zijn. Dat is een groot geschenk, waarvoor ik u dankbaar ben. Utrechters, met groot plezier en met alles wat ik in mij heb zal ik uw commissaris zijn. Mijn opdracht is om eenieder recht te doen! (Applaus)

Dan moet je opeens aan het werk. De griffier heeft een aantal huishoudelijke mededelingen.

Mevrouw PETERS (griffier): Het zal duidelijk zijn dat wij bijna aan het eind van de vergadering zijn gekomen en de voorzitter zal deze voor de allereerste keer sluiten. Ik verzoek u om na het sluiten van de vergadering te blijven zitten en de commissaris met zijn gezin en naaste familie de gelegenheid te geven om zich terug te trekken in de ruimte hierachter; dat noemen wij Bob's bar. Daar staat wat te drinken klaar. De plaatsvervangend voorzitter en ik gaan met hen mee. Nadat wij dat gedaan hebben,

bent u in de gelegenheid om naar de foyer te gaan. Daar staat wat lekkers en wat te drinken voor u klaar. Wij zullen ons over vijf tot tien minuten bij u voegen. Dan bent u volop in de gelegenheid om de commissaris en zijn familie van harte te feliciteren.

Sluiting.

De VOORZITTER: Leden van Provinciale Staten, ik sluit de vergadering. (Applaus)

Einde van de vergadering om 15.10 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 18 februari 2019.

De voorzitter,

De griffier,